

NOTAT - FOR OPPFØLGING

Fra:

Arshad Khan

Vår ref.

09/2104-19/SF-440, SF-513.5, SF-711, SF-900//AKH

Dato:

12.09.2011

Lærer ble ikke aldersdiskriminert i forbindelse med fordeling av fag.

En mann klaget på at ledelsen ved en videregående skole fordelte undervisningsoppgaver i spesialfag til yngre kollegaer, dette til tross for at han er godt kvalifisert, har lang erfaring, og hvert skoleår gav skriftlig uttrykk for ønske om å undervise i disse fagene.

Skolen avviste at de hadde diskriminert noen av sine ansatte på grunn av alder. Innledningsvis viste skolen til at dette var tildeling av undervisningsoppgaver, og ikke nyansettelser. Ved tildeling av undervisningsoppgaver må skolen ta hensyn til blant annet romkapasitet, at ikke en elev for undervisning i to fag samtidig og at alle elevene i størst mulig grad får oppfylt sine ønsker.

På bakgrunn av dette mente ombudet at skolen hadde sannsynliggjort at de ikke hadde lagt vekt på lærernes alder ved tildeling av undervisningsoppgaver, og ombudet konkluderte med at skolen ikke hadde handlet i strid med forbudet mot aldersdiskriminering.

Saksnummer: 09/2104

Lovanvendelse: Arbeidsmiljøloven § 13-1

Hele uttalelsen, datert 5. september 2011:

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

A var på klagetidspunktet ansatt som lærer ved X videregående skole tilknyttet yrkesfaglig utdanningsprogram på Service og samferdsel. Han ga ved flere anledninger uttrykk for at han ønsket å undervise i fagene "Økonomistyring" og "Økonomi og ledelse", men fikk ikke dette.

A er utdannet siviløkonom. Han har også pedagogisk utdanning fra Y. A har 25 års erfaring fra næringslivet, og han har i flere år undervist i økonomifag ved andre skoler.

Skolen foretar nyansettelse og omplassering av ansatte lærere, herunder fordeling av fag, ved endring i undervisningsbehov. Lærerne ved skolen kan ved slutten av skoleåret levere inn ønske om fag for det neste undervisningsåret. Ved fordeling av timer, opplevde han at de aktuelle fagene ble tildelt yngre kollegaer. Han selv var 59 år på klagetidspunktet.

Partenes syn på saken

A:

A mener at X skole diskriminerer ham på grunn av alder når de fordeler fag blant lærerne.

A ønsket større faglige utfordringer ved siden av stillingen på yrkesfaglig utdanningsprogram. Han anfører at han særskilt gav uttrykk for ønske om å undervise i "Økonomistyring" og "Økonomi og ledelse". Til tross for at han gjentatte ganger meddelte interesse for å undervise i bestemte fag på studiespesialiserende utdanningsprogram, fordelte skolen disse fagene til andre, og betydelig yngre, lærere.

A mener at han er bedre faglig kvalifisert, og har lengre erfaring enn de lærerne som fikk tildelt de aktuelle fagene. I tillegg var flere av lærerne yngre enn ham. Han mener at han samarbeider godt med kollegaer og elever, og blir berømmet av sin avdelingsleder for sin positive og ukompliserte måte å samarbeide på. A mener at det er hans alder som er årsaken til at han ikke får oppfylt noen fagønsker og blir forbigått. Dermed får han heller ingen mulighet til fagutvikling eller anledning til å undervise i spennende og attraktive fag på studiespesialiserende utdanningsprogram.

A har gitt følgende oversikt over de tilfellene han mener viser at skolen har forskjellsbehandlet ham på grunn av alder. Disse forbigåelsens skal ha funnet sted i perioden mai – juli 2008:

- 1) Først ble faget gitt til en nyansatt person uten lovpålagt pedagogisk kompetanse. Da A påpekte at denne 30 % stillingen ikke hadde vært utlyst, fikk han beskjed av rektor om at han ikke hadde rett til å søke på denne stillingen.
- 2) Tilsettingen ble omgjort, og faget ble gitt til en intern søker som hadde mindre kompetanse og praktisk erfaring enn A. Denne kollegaen sluttet også da hun fikk en annen jobb.
- 3) A hevder at forskjellsbehandlingen kom tydelig frem da faget deretter ble tildelt en økonomilærer som ikke ønsket å undervise på noe annet enn det studiespesialiserende utdanningsprogram. Heller ikke hun hadde bedre kompetanse eller erfaring enn A, men etter hans erfaring hadde hun alltid fått oppfylt sine ønsker om fag.
- 4) Den samme og yngre kollegaen fikk også tildelt det andre faget som A hadde fremmet ønske om. A mener at han dermed var den eneste økonomilærer med

sammenlignbar kompetanse som ikke fikk tildelt undervisningsoppgaver i noen fag på studiespesialiserende utdanningsprogram.

- 5) I forkant av skoleåret 2009/2010 satte A på nytt disse fagene øverst på sin ønskeliste, men heller ikke denne gangen fikk han noen tilbud. Spørsmålet om fordeling av fag og de enkelte læreres ønsker ble ikke tatt opp under medarbeidersamtalene, og han ble heller ikke invitert til samtale i forbindelse med omplasseringene.

A forstår at det ikke alltid er mulig å ta hensyn til alle ønsker, og han stiller heller ikke spørsmål ved rektors myndighet til å foreta omplasseringer med hjemmel i ledelsens styringsrett. Han mener imidlertid at måten rektor har brukt styringsretten på her, oppleves urettferdig og ekskluderende. Ikke minst finner han det påfallende å bli forbigått flere ganger, og ved flere anledninger av yngre kolleger uten bedre kvalifikasjoner enn ham.

X videregående skole:

X videregående skole har redegjort for saken ved rektor, B. Skolen avviser at A er diskriminert på grunn av alder ved fordeling av de konkrete fagene. I redegjørelsen til ombudet påpeker skolen dessuten at det ikke har gått klart fram av skjemaene som A har fylt ut, at han har ønsket disse fagene spesielt.

Skolen presiserer at denne saken ikke gjelder tilsetning av lærer i ny stilling eller utlysning, men fordeling av undervisningsoppgaver mellom de ansatte. Lærerstillingene blir kun spesifisert med ett eller flere programområder, slik at det gir skolen rom for å disponere lærerkreftene mellom ulike fag og klasser. Ledelsen mener at samtlige fag er likeverdige. Lærere har rett og plikt til å få oppfylt sin stillingsprosent, ikke nødvendigvis spesifikke fag. Videre viser skolen til at de har 80 lærere og ca. 650 elever, noe som gjør at det er en meget komplisert prosess å legge timeplan.

Skolen anfører at kvalifikasjoner er avgjørende ved ansettelse. Når det gjelder fordeling av undervisningsoppgaver, får ikke den enkelte lærers kvalifikasjoner samme betydning som ved ansettelse. Derimot legger skolen vekt på:

- å unngå at samme lærer underviser to forskjellige grupper samtidig

- å unngå at samme elev tilbys undervisning i to forskjellige fag samtidig
- ledig romkapasitet til undervisningen
- påse at elevene i størst mulig grad får oppfylt sine ønsker
- hensynet til at lærere skal fortsette med "sine" klasser fra året før
- hensynet til den enkelte lærers fagønsker og ønsker med hensyn til timeplan.

I forbindelse med As anførsler om seks forbigåelser ved tildeling av fag, kommenterer skolen følgende i sin redegjørelse:

- Ad 1: Skolen anfører at tanken om å bruke den nyansatte ikke ble gjennomført fordi det ikke var mulig på grunn av timeplanmessige årsaker. Videre mener rektor at hun ikke er korrekt sitert, men hun mente at det ikke gir mening for A å søke i konkurranse med andre en stilling han allerede har. Skolen ansetter ikke lærere til å undervise i spesifikke fag.
- Ad 2: Tilsettingen av den nyansatte ble omgjort, og gitt videre til en intern søker. Skolen viser til at dette gjaldt en overtallig som skolen måtte ta imot fra en annen skole i kommunen. Denne læreren fikk ikke, og var aldri tiltenkt de omtvistede økonomifagene. Hun sa senere opp sin stilling.
- Ad 3 og 4: Da timeplanen skulle ferdigstilles ultimo juli 2008, valgte ledelsen å sette en annen lærer til å undervise i økonomifagene, da vedkommende måtte få fylt opp sin stillingsprosent.
- Ad 5: Heller ikke for skoleåret 2009/2010 var det rom for å sette A til å undervise i de ønskede økonomifagene. Men ledelsen forsøkte å imøtekomme hans ønsker ved å la ham undervise i "Samfunnsøkonomi 1" som også er et fag på studiespesialiserende utdanningsprogram.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med arbeidsmiljøloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 4.

Arbeidsmiljøloven:

Arbeidsmiljøloven § 13-1 forbyr direkte og indirekte diskriminering på grunn av blant annet alder.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles er ikke i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av alder, jf. arbeidsmiljøloven § 13-3 (2).

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke arbeidsgiver sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. arbeidsmiljøloven § 13-8.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

Ombudets vurdering

Ombudet skal ta stilling til om A ble diskriminert på grunn av sin alder i forbindelse med skolens fordeling av undervisningsoppgaver. Dersom ombudet finner at det er *grunn til å tro* at alder har hatt betydning for fordeling av undervisningsoppgavene, går bevisbyrden over på X videregående skole. Skolen må da sannsynliggjøre at diskriminering ikke har skjedd.

Det første spørsmålet er om A er blitt behandlet dårligere enn andre lærere ville ha blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, og om forskjellsbehandlingen i så fall hadde sammenheng med hans alder.

Selv om skolen mener at A ikke har vært tydelig i sine ønsker om fag, viser sakens dokumenter klart nok at ønsker om tildeling av de aktuelle fagene har vært klart nok uttrykt fra A sin side, og at dette har vært kjent for skolens ledelse. Ombudet legger til grunn at fordeling av fag mellom lærere, har betydning for lærernes faglige utvikling og mulighet til kompetanseheving. Når A ved flere anledninger ikke fikk tildelt de ønskede fagene, mener ombudet at han er stilt dårligere enn de lærerne som fikk oppfylt sine fagønsker.

Det neste spørsmålet er om det er grunn til å tro at As alder har hatt betydning for hvordan skolen fordelte fagene mellom lærerne.

Høyere alder er i seg selv ikke er nok til å slå fast at det er grunn til å tro at A ble forskjellsbehandlet på grunn av alder. A har imidlertid vist til at de andre lærerne som ble tildelt økonomifagene, har lavere kvalifikasjoner og mindre relevant erfaring enn A. Dette forholdet er ikke tilbakevist av skolen. Videre ble det heller ikke spørsmålet om fagønsker tatt opp i relevante samtaler, som for eksempel medarbeidersamtalene, til tross for at han gjentatte ganger hadde gitt uttrykk for at han ønsket å undervise i disse fagene. Ombudet mener at dette gir grunn til å tro at As alder kan ha blitt vektlagt ved fordeling av undervisningsoppgaver.

Det neste spørsmålet som ombudet må ta stilling til, er om skolen har sannsynliggjort at det er andre forhold enn alder som er årsaken til at A ikke fikk tildelt fagene.

Skolens ledelse har redegjort for at fordeling av fag mellom lærere ikke hovedsakelig er knyttet til kvalifikasjoner. Forutsatt at læreren er kvalifisert til å undervise i det aktuelle faget, er det en rekke andre forhold av praktisk og organisatorisk art som får betydning for fordeling av undervisningsfag. Skolen rangerer ikke mellom de forskjellige fagene.

For det første viser skolen til praktiske utfordringer blant annet knyttet til oppsett av timeplaner, for å unngå at elever får undervisning i to fag samtidig, at man i størst mulig grad ønsker å sikre kontinuitet fra år til år for å unngå unødige lærerbytter, og for å fange opp uventede endringer som permisjoner og lignende. Skolen må prioritere å fylle opp stillingsprosenten til den enkelte lærer, framfor å oppfylle ønsker om bestemte fag. Skolen har 80 lærere og nesten 650 elever og det er en stor utfordring å oppfylle ønskene til alle lærerne.

De momentene skolen viser til, er saklige og nøytrale forhold, som ikke er knyttet til alder.

For det andre viser skolen til at det ligger innenfor arbeidsgivers styringsrett å fordele arbeidsoppgaver etter behov. Tildeling av fag og undervisningsoppgaver vil riktignok ligge innenfor skoleledelsens styringsrett, og den enkelte lærer har dermed ikke noe rettskrav på å få tildelt bestemte fag. Ombudet ser imidlertid grunn til å påpeke at ved utøvelse av styringsretten, er skolen likevel underlagt kravene i blant annet arbeidsmiljølovens likebehandlingskapittel, som blant annet innebærer at alder ikke kan være en faktor av betydning ved tildeling av fag.

Ombudet ser at det kan være en utfordring å fordele fag mellom lærere slik at alle ønsker oppfylles. Det er likevel viktig at arbeidsgivere strekker seg langt for å sikre at også eldre arbeidstakere får de samme mulighetene til utvikling og faglige utfordringer, samt et meningsfylt arbeid. I den sammenheng vil det for den enkelte lærer ha betydning hvilke fag vedkommende får anledning til å undervise i, og skolens vurdering av at de forskjellige fagene ikke er rangert, får ikke samme betydning.

Ombudet vil derfor oppfordre ledelsen ved X videregående skole å legge opp til gode rutiner for å fange opp spesifikke ønsker om fag, for eksempel i medarbeidersamtalene, slik at eventuelle misforståelser om fagønsker unngås.

Ombudet mener likevel i denne saken at skolen har sannsynliggjort at den ikke la vekt på As alder ved fordeling av fag, men at det var andre forhold, som var avgjørende for skolens beslutninger.

Konklusjon

X videregående skole handlet ikke i strid med forbudet mot aldersdiskriminering i arbeidsmiljøloven § 13-1 i forbindelse med tildeling av undervisningsoppgaver.

5. september 2011

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud